

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šte. 178. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Svetovna vojna.

Srbi vrženi čez Drino. — Hudi boji vzhodno od Premišla. — Rusi pomnožili armado pred Varšavo. — Naši napravili nove vrste. — Boji na francosko-belgijski meji se nadaljujejo.

Avstrija — Rusija.

Rusi so zapustili mesto Kolomejo, ki leži na sredi pota med Črnovicami in Stanislavom. V Črnovicah so se Rusi prijazno poslovili in mesta niso nič oškodovali. Prej so bili naložili mestu 300.000 kron vojnega davka, a denar so pred odhodom vrnili, ker so se hoteli prikupiti ondi bivajočim Romuncem. Okoli mesta so bili zgradili močne utrdbe, katere so zapustili nepoškodovane. Črnoviškega župana so bili pa Rusi že prej odpeljali v notranjo Rusijo.

Pri Zaluču blizu Šnjatina ob bukovinski meji in pri Pasječni, jugozahodno od Nadvorne, so bili Rusi vrženi nazaj.

Pobegnivši iz Črnovic so se Rusi utrdili vzhodno od mesta pri Mahali, kjer pričakujejo avstrijskih čet.

Od Črnovic do Varšave, na vsi ti dolgi in skoro nepretrgani črti, se avstrijske armade bijejo z ruskimi armadami. Našim armadam pomagajo nemške čete. Rusija je pritegnila na bojišča ob Visli svoje kavkaške, sibirske in turkестanske polke in je dobro oborožila svoje močne trdnjave. Toda našega „juriša“ ne prestanejo ruski „mužiki“ in nemški 42 centimetrski topovi bodo ravnotako razdrobili Ivangorod in druge trdnjave, kakor so belgijske.

Hudi boji so bili zadnje dni ob reki Sanu. Na vzhodnem bregu reke so stali Rusi v utrjenih postojankah. Reka San je zelo narasla in zato je bilo težko naše čete prepeljati čez reko. Ta prehod bi nas stal ogromnih človeških žrtev in zato je ukazal poveljnik našim četam, da naj se nekoliko umaknejo. Rusi so precej pritiskali za njimi. Nato so jih naši napadli in potisnili proti reki, kjer jih je veliko padlo. Pri Zareču so naši vjeli 1000 Rusov.

Rusi so odpeljali kot talnika tajnega svetnika grofa Tarnovskega iz Tarnobrega. Odpeljali so iz grofovih hlevov 600 konj in 12 voz pohištva iz njegovega gradu Dsikov.

Deli naše armade so se nenadoma prikazali pred Ivangorodom, premagali dve sovražni diviziji, vjeli 8000 Rusov ter uplenili eno zastavo ter 19 strojnih pušk. Ivangorod je močna ruska trdnjava na Visli, na sredi pota med Galicijo in Varšavo. Od Ivangoroda so Rusi poslali ogromne svoje sile proti združenim avstrijskim in nemškim četam. Vsled tega so boji tu še neodločeni. Nemške čete so odšle v drugi smeri. Avstrijske čete so dosegle zgoraj omenjeni uspeh, da so Rusi zbežali na utrjeni pas pri Ivangorodu.

Pri Jaroslavu se je našim udal neki ruski polkovnik z 200 možmi.

Na srednji Visli se je bila te dni najstrašnejša bitka sedanje vojne. Naši in Nemci, pa tudi Rusi, so postavili na bojno polje velikanske armade. Dne 13. oktobra so napravili Nemci pri Varšavi močan sunek. S pomočjo železnic so dobili vedno novih čet. Bojevali so se z izredno hrabrostjo in ponovili napade v dneh 17. in 18.

oktobra, ki pa niso uspeli. Pač pa je en sam naš kor dne 27. oktobra vjel 10.000 Rusov.

Nove ruske čete so prišle od Ivangoroda, Varšave in Novo-Georgijevska. Avstrijske in nemške čete, ki so sprva prodirale, so se umaknile in se znova uredé. K temu je Rusom pripomogel prehod čez Vislo in njihova premoč. Zato Rusi govore o zmagah. Vojna v Ruski Poljski je težavna, ker so pota vsa pod vodo, živeža pa ondi nikjer nič ni dobiti.

Rusija je pomnožila svojo vojsko z letnikom 1914. Njih število znaša 700.000 mož. Vpoklicani so bili že meseca julija in so se sedaj izvežbali. S to veliko silo so Rusi prekorčili Vislo.

V Galiciji so zadnje dni napravili zakope naši, pa tudi Rusi. Naši veliki topovi so uničili več sovražnih baterij in opiralšč. Vzhodno od Premišla je sedaj poveljnik Rusov general Brusilov. Govori se, da je bil Dimitrijevič, napadalec na Premišel, odstavljen.

V Galiciji so se zgradile velike lesene barake za ranjence. V prihodnje se bodo ranjenci zdravili v teh barakah, da ne bodo več prenašali kolere proti zapadu in jugu. Gališki deželni odbor pozivlje zdravnike in bolniško osebje, naj se vrnejo nazaj v tiste kraje Galicije, kjer zopet uradujejo c. kr. okrajna glavarstva, vlada pa priporoča, da naj še malo počakajo.

V Rusiji je v 25. gubernijah Nemcem in Avstrijcem prepovedano zunaj mest imeti posestva.

Rusi so obljubili 80.000 rubljev nagrade tistemu, ki bi umoril njim zelo zoprnega avstrijskega generala. Atentat na tega generala se je res poskusil, pa brez uspeha. Napadalec je ubil le njegovega adjutanta princa Lobkovitza z Brškovic, sina bivšega vrhovnega deželnega maršala na Češkem.

Sedem ruskih monitorjev, ki vlečejo za seboj 23 ladij, je na poti od izliva Donave proti Ruščuku.

Kako je v Premišlu. Ves mesec oktober že grome topovi in trdnjavi Premišel. Okna šklopetajo, ko imajo besedo 30-5 centimetrski veliki. Strogo se pazi na to, da se kak ruski ovaduh ne priplazi do utrd. Mesto ima lepo lego pod gričem Znesenje ob srebrnem Sanu. Vse vasi v okolici so že imeli zasedene Rusi, zdaj so le še v Mediki in Šehinju. Enkrat ponoči so bili Rusi prišli do 2000 m blizu mesta, tu skrili svoje topove in začeli streljati v mesto. Ena granata je odbila vogel hiše na Slovackega cesti. Prebivalci so bežali v sredino mesta. Neki pogreb se je moral vrniti, ker so letele ruske kroglice v mesto. Večje škode Rusi niso napravili. Prebivalci so zdaj zopet mirni. Malo več gibanja napravi, kadar pripeljejo mrlične in ranjence, ali pa začrnele ruske vjetnike. Veselic po mestu ni. V kavarnah zvečer častniki igrajo šah; več jih je, ki imajo roko na obvezi. Kaj živahno je v Stieberjevi kavarni. Tu se pripovedujejo dogodki dneva, o važnejših stvareh se pa strogo molči. Obolelih vojakov primeroma ni veliko, pač pa

je tu za kolero bolnih 500. Ruski poveljnik Dimitrijevič je bil ves divji, ker se mu ni posrečilo, da bi bil vzel Premišel. Drinopelj je ta general zavzel z vednimi naskoki in mnogimi žrtvami, a pri Premišlu ni nič opravil, četudi je pogнал v smrt 40.000 vojakov. — Višino Magiero so zasedli tirolski strelci.

Nemčija — Rusija.

Združene avstrijske in nemške čete so zasedle postajo Pruskov, ki leži 12 km zahodno od Varšave. Varšavska banka se je preselila v Petrograd. Nemški zrakoplovci letajo nad Varšavo. Neki Zepelinovec je v Varšavi en dan z bombami ubil 44, drugi dan pa 62 oseb.

Nemci so odbili ruski napad zahodno od Avgustova in zaplenili več strojnih pušk.

V guberniji Suvalki napreduje prodiranje nemških čet.

Rusi za vsak slučaj utrujejo Petrograd. Z lepaki so razglasili po mestu, da se to godi le iz posebne previdnosti.

Iz Kronstadta, Petrograda in Wiborga so Rusi odpravili vse nemške podložnike. Katerega bi še ondi našli, bi ga smatrali za ogleduha. V Kronstadtu in okolici je raba nemškega jezika prepovedana.

Padel je nemški general Levinsky, ki je bil poveljnik 33. brigade 9. kora nemške armade.

Iz Varšave se poroča. Neprenehoma prihajajo nove ruske armade: kozaki od Dona, Kavkaza in Urala ter mnogoštevilne sibirske čete. V Varšavi je 300.000 vojaštva. Vojaki ne dobe nič „vodke“, tudi častniki pijejo le vodo. Pod mostovi so položene mine. Nemci so bili že pričeli z napadi na zunanje utrdbe, a so se umaknili.

Avstrija — Srbija.

Da bi bili Srbi zopet vpadli v Srem, ni resnica. Srem je že davno očiščen sovražnika. Občine Jarak pa ni več. Cela vas je bila popolnoma uničena, tako da od nje ni več nobenega sledu. Uničen je tudi „Srbski dom“ v Mitrovici, razrušen je bil, ko so Srbi bombardirali mesto.

Srbski četaši so bili zasedli Romanjo Planino vzhodno od Sarajeva. Dne 22. oktobra so naši po tridnevni ljutih bojih v prostoru ob obeh straneh ceste, ki vodi iz Mokrega v Rogatico, premagali Srbe in jih po jako hudih bojih prisilili z bajonetnim naskokom, da so se morali umakniti iz utrjenih postojank. Pri Goraždi in Višegradu so bili Srbi premagani in porinjeni čez Drino.

V severnozahodni Srbiji pri Ravnjem v Mačvi so naši dne 27. oktobra vzeli utrjene srbske postojanke z naskokom. Dobili so 4 strojne puške, 600 pušk, mnogo bomb in veliko Srbov so vjeli.

Naši niso vzeli samo Ravnje, ampak tudi Crno Baro v Mačvi so vzeli z naskokom. Tu so dobili 8 strelnih pušk in 4 topove ter vjeli 500

Srbov. — Srbi so bili prepodeni iz Maie Mitrovice, Zasavice in Nočana, ko se je v nedeljo napravil pontonski most čez Savo. Napravila se je zveza med avstrijskimi četami na severu in na zapadu Srbije.

Serajevo je zopet oproščeno. Brzjav deluje in civilne osebe že smejo priti v mesto.

Avstro-ogrski aeroplan je dne 17. oktobra prišel nad Lovčen, napadel radiotelegrafsko postajo in en črnogorski bataljon. Pri tem je bilo ranjenih nekaj črnogorskih vojakov. Avstro-ogrsko brodogradnja je tačas čvrsto bombardirala Lovčen.

Na Savi je avstrijski monitor „Temes“ po nekem uspešnem pohodu nad Srbe zadel na mino in se je potopil. Moštvo se je večinoma rešilo, pogreša se le 22 oseb.

Med Srbi v Bosni je bilo mnogo izdajalcev. Ko so Srbi in Črnogorci iz kraljestev vdrlji v Bosno, so se Srbi njim pridružili ali pa jim šli na roko. Sedaj so v vzhodni Bosni Srbi pognani čez mejo in izdajalci vjeti. V Osjek v Slavonijo so pripeljali vklenjenih 500 veleizdajalcev iz Bosne, med njimi so kmetje in inteligentni možje in 32 je pravoslavni duhovnov. Deželna vlada v Bosni je zaplenila njihovo premično in nepremično imetje. Dne 20. oktobra je bilo v Kladnuju po brzem sodu umorjenih 18 Srbov.

Nemčija — Francoska.

V južnih Vogezih so Nemci odbili vse francoske napade. Te dni so se ondi začeli novi boji.

Francoska je vpoklicala pod orožje rekrute za 1. 1914 in so s tem pomnožili armado za četr milijona. Pozvali so v Švici bivajoče Francoze od 15. do 48. l., da naj se oglasio kot prostovoljci.

Obolel je nemški general Molke na jetrih. Njegove posle je prevzel vojni minister Falkenhayn.

Nemčija — Angleška.

Nemci so z' močnimi armadami po hudih bojih prekoračili kanal Yser-Ypres med Nieuportom in Dixmuidnom in vjeli 500 Angležev. Angleži so z ladij s težkimi topovi streljali na nemško armado, ki se je bojevala na suhem ob morskem bregu. Angleške ladje so se morale umakniti pred nemškimi topovi. Prišli so Nemci blizu Calaisa. Od tod bi Nemci lahko prišli na Angleško. Zato so začeli Angleži trepetati.

Pri Nieuportu so Belgijci dobili v pomoč nove čete. Šestnajst angleških ladij je pa brez vspeha streljalo na nemško desno krilo.

Ostende, ki je v nemških rokah, so obstreljavali Angleži nekoliko časa in zelo poškodovali neki hotel ter ubili 3 nemške častnike in enega višjega štabnega zdravnika.

Italija in Albanija.

Italija se je začela gibati. Poslala je pred Valono v Albaniji celo vrsto vojnih ladij, ki naj dokažejo svetu, kakor pove zelo gostobesedno, pa še bolj megleno uradno poročilo iz Rima, da Italija pravzaprav ne misli zasesti Valone. Ženejo jo na vzhodno obal Jadranskega morja le človekoljubna čustva, ker hoče pomagati ubogim epirotskim beguncem in — varovati, da najvišje koristi Italije ne bodo trpele nobene škode. — Turški časopisi menijo, da se bode Italija izognila vsemu, vsled česar bi glede Albanije prišla navzkriž z Avstro-Ogrsko. Vse pa kaže na to, da hoče Italija zasesti del Albanije, ker so Grki vdrlji v Argirokastro in Premeti ter zasedli južno Albanijo.

Albanija.

Essad paša je začel krepko vladati v Albaniji. Musso efendija je poslal z vojsko nad Epirote, da jih izžene iz dežele. Od Srbije je pa dobil nazaj kraja Starovo in Pogradec, katerih so se bili Srbi prej polastili.

Rusija in Bolgarija.

Ruski poslanik v Sofiji je nujno prosil bolgarsko vlado, naj dovoli, da se pristanišči Varna in Burgas porabita za ruski prevoz. Poslanik je zagrozil, da bode Rusija, ako se to ne dovoli, nastopila proti Bolgariji z najostrejšimi sredstvi.

Rusija in Japonska.

Rusija in Japonska sta sklenili zvezo, ki naj velja 30 let. Japonska bo zasedla otok Korejo. Obe skupaj bi si pa radi privoščili Kitajsko.

Španjci na Francoskem.

Za francosko vojsko se je priglasilo osem sto španskih prostovoljcev.

Portugajska.

Pripravljanje za vojsko na Portugalskem je zadelo na ovire.

Angleška.

Angleži so plačevali po 9 šilingov na dan vsakemu prostovoljcu, sedaj so pa to plačo zvišali na 15 šilingov. Angleži imajo baje 1,200.000 mož pod orožjem. Nemčija in Avstro-Ogrska jih imata 4 1/4 milijona.

Belgija.

Nemčija je postavila v Belgiji svojo vlado in uvedla posebno avtonomijo. Iz belgijskih kopalšč je Nemčija izgnala tiste Angleže in Francoze, ki so se še ondi mudili. Ošli so na Nizozemsko.

Turčija.

V Turčiji je bila baje že ukazana splošna mobilizacija. Turčija je napravila zvezo s Perzijo.

Grška.

Grška vlada je naznanila italijanski vladi, da ne namerava za stalno zasesti albanskih pokrajin Argirokastro in Premeti.

Tripolis.

Italijani imajo v Tripolisu še vedno veliko težav. Rod Senusov se je uprl. Dvakrat je napadel Italijane in jih veliko pobil. Padel je tudi italijanski stotnik Caroncini.

Egipet.

Angleži so odpotali v Egipet 20.000 vojakov rekrutov. Vlada v Egiptu je dala zapreti vse avstrijske in nemške podanike, ki so sposobni za orožje.

Kiau-Čau.

Japonci so doslej brez uspeha obstreljevali trdnjavo Tsingtau. Ranjenih in mrtvih Japoncev se šteje 2500 mož. — Neka angleška ladja je bila pred Tsingtauom težko poškodovana. Lahko poškodovan je bil nemški kanonski čoln „Jaguar“. — Prišel je vihar, tajfun, ki je razdril pomole v Kiaučau-u in potopil 20 japonskih čolnov na jadra.

Turčija se je dobro pripravila za vojno. Vojaštvo so izvežbali zadnji čas nemški častniki pod vodstvom maršala Limana v. Sanders. Nabavila si je Turčija moderne puške in mnogo Kruppovih topov. Angleška, Francoska in Rusija pravijo, da so site turškega izzivanja, za katerim tiči Nemčija. Angleška se pa le-še posebno zatajuje, ker ve, kakšne posledice bo imel njen boj z Izlamom.

Turčija pred vojno. Angleške ladje so priplule pred Dardanele, po Črnem morju se pa ruske vojne ladje bližajo Carigradu. Turčija je zaprla Dardanele z minami in ognji na svetilnikih pred Carigradom so pogašeni.

Ruski car in Italijani. Ruski car je Italijanski vladi naznanil, da je pripravljen darovati Italiji vse avstro-ogrške vjetnike italijanske narodnosti, ako se italijanska vlada zaveže, da jih ne bo pustila, da bi prišli v Avstrijo, dokler bo trajala vojna. Italijanska vlada je odgovorila, da visoko ceni carjeve simpatične namene, da pa Italija po zakonu ne more nobenega Italijana, ki je prišel čez mejo, siliti k bivanju na gotovem kraju, ako ni zlodejec.

Italija se giblje. Italijanski kralj je podelil komanderski križ reda „Italijanske krone“ grofu della Torre, predsedniku katoliške zveze „Unione popolare“. To visoko odlikovanje kaže, da hoče vlada za vsak slučaj privezati tudi katoličane. — Te dni se vrše manevri italijanskega brodogradnja v Jadranskem morju. Najboljše italijanske ladje streljajo na visokem morju pri Tarantu s polnimi nabojji iz velikih topov. Za tarčo imajo neko staro ladjo. Vrše se ondi tudi vežbe hidroplanov. Kralj se bo par dni mudil v Tarantu, obiskal arzenal in vojaško bolnišnico. Najbrže bo ondi tudi parada stotnij za izkrcaje, in sicer v popolni vojni razvrstitvi.

Zadnje besede, katere je rekel pokojni romunski kralj malo pred smrtjo svojemu nasledniku, so bile: „Prizanesi domovini, ne prelivaj krvi!“

Nemška križarica „Emden“ dela sovražnikom velikansko škodo. Brez števila trgovskih ladij je že potopila Angležem, Francozom in Rusom. Pomaga ji v raznih morjih kakih osem drugih nemških križaric. Angleži so že vsi divji, ker teh ladij ne morejo zaslediti. Poslali so Angleži na lov do 70 ladij, vrh tega pa še nekaj Japonci, Francozi in Rusi. Poveljnik ladje „Emden“ ve, da ga čaka smrt, jenjati pa noče poprej z drznimi napadi.

„Karlsruhe“, nemška križarica, je v Atlantskem morju potopila 13 angleških parnikov. — „Emden“, je pa zdaj zopet potopila 5 angleških ladij. Ta ladja je naredila angleški že škode par milijonov funtov šterlingov.

V Nemčiji so imeli dne 21. oktobra 296 869 vojnih vjetnikov.

Socijalni demokrati v Nemčiji so se poboljšali. Ko je 22. oktobra v seji državnega zbora predsednik častital cesarici za god, so socijalni demokrati spoštljivo vstali, kar se doslej še nikoli ni zgodilo.

Nikolaj Nikolajevič, veliki knez in glavni poveljnik ruske vojske, je dobil od carja Nikolaja odlikovanje.

Ruski ranjenci. Na ruskih železnicah se rabi 1500 zakurjenih vagonov za prevoz ranjencev in 1400 takih vagonov je še v delu.

V Londonu je umrl Sir Douglas, načelnik angleškega generalnega štaba.

V Južni Afriki, ob reki Oranje, je napadel Angleže polkovnik Maritz. Angleži so ga premagali.

NOVIČAR.

Prestolonaslednik Karl Franc Jožef je obiskal Polo in je bil od ljudstva živahno vsprejet. Obiskal je tudi Brioni. Vrnil se je na Dunaj poročat cesarju o izvršeni inspekciji.

Sarajevski umor pred sodiščem. Izpovedbe prič so dokazale, da je jugoslovansko nacionalistično gibanje izhajalo večinoma iz „Narodne Obrane“. Ondi je imel svoj izvor tudi Jukičev atentat. Pojasnilo se je tudi delovanje dijaka Ivana Endlicherja, predsednika jugoslovanskega ferijalnega društva na Sušaku, ki je nekaj časa širil idejo jugoslovanskega združenja med dijaki v Ljubljani in tu baje napravil neko središče propagande za srbstvo. Omenjeno dijaško društvo je dobivalo denar tudi iz Srbije. Po Bosni je pa veliko vlogo igralo sokolsko društvo v Kragujevcu, ki je podpiralo bosenska sokolska društva. Državni pravdnik je povdarjal, da je Srbija, izpodbujana od Rusije, vse storila, da se avstrijsko-ogrsko jugoslovanske pokrajine združijo s Srbijo. Tem srbskim krogom je bil umorjeni prestolonaslednik na potu in zato so se ga hoteli iznebiti. Cabrinović je prosil prestolonaslednikove otroke odpuščanja, Princip se je pa pobahal, da si je napad on sam izmislil in ga izvršil in da se noče nič zagovarjati.

Slovenski „Orei“ v boju proti „francoskemu orlu“. Na francosko-nemškem bojišču je med avstrijskimi topničarji tudi Jožef Erjavec z Broda pri Šentvidu nad Ljubljano, bivši načelnik šentvidskega okrožja „Orlov“. Pisal je svojemu prijatelju to-le pismo:

„Dragi! Sprejmi prisrčen pozdrav s francosko-nemških poljan! Tako-le se spreminjajo časi — lansko leto si ti potoval po teh krajih, letos pa jaz. Iz Avstrije sem prišel v Kolin, od tu smo se peljali v Lüttich. Iz Lütticha smo šli k Namurju, kjer smo krepko streljali. Od tam smo šli k trdnjavi Maubeuge, kjer je bilo ujetih 40.000 Francozov. Potem smo šli v Brüssel, iz Brüsslja pa v Antwerpen. Od tu prodiramo proti Parizu. Postavili smo se dosedaj še zmirom, kakor se spodobi za kranjskega Orla. Hvala Bogu! Bog daj še dalje tako! Pozdrav Tebi in vsem znancem! Tvoj Jože Erjavec.“

V Banji Koviljači, na desnem bregu Drne v Srbiji, je lepo kopaljšče, kamor je kralj Peter rad zahajal. Sedaj se ondi kopljejo naši vojaki. Tako je sporočil domov korporal Franc Schiffrer iz Kranja.

Koračnica „Vražje divizije“. Junačkomu hrvatskomu domobranstvu posvečuje August Gostinčar. Imenuje se tako lepa koračnica za glasovir. Dobiva se pri skladatelju v Zagrebu in po knjigarnah za 1 K.

Frančiškan dr. Guido Rant, profesor bogoslovja, je bil poklican za vojnega kurata.

Potres. Dne 27. oktobra ob pol enajstih dopoldne je bil precej močan potres v zgornji Italiji, kjer je po nekaterih krajih naredil nekaj škode. Cutil se je potres tudi na Gorenjskem. V Italiji je bil pa potres tudi že ob petih zjutraj istega dne.

Za cesto Škofja Loka — kolodvor bo država prispevala 53.000 kron.

V Trzinu se je ustanovil za ves sodni okraj damski odbor, ki pobira darila za v vojni se nahajajoče vojake. Predsednica odbora je gospa županja Frančiška Ahačič, podpredsednici gospe: Avrelija Glanzmann in Ida Mally, veletovarnarjev soprogi. V odboru je še 14 drugih gospej in gospičen.

Pisma vojnim vjetnikom do 100 gramov teže in dopisnice se morejo prosto pošiljati na Rusko, v Srbijo, Črno Goro, Belgijo, Francosko in na Angleško. Naslov je treba napisati z latinico, nad naslovom pa jasno in razločno dostaviti opombo: Prisonnier de guerre. Ravnotako lahko vjetniki pišejo domov. Pisma namreč pošiljajo na naslov: Romunska v Rusijo in Srbijo, Italija v Črno Goro, Švica na Francosko, Nizozemska za Belgijo in Angleško.

Ponarejeni 50 K bankovci so se opazili zadnji čas v prometu, na kar opozarja avstro-ogrška banka. Ponarejen bankovec za 50 K lahko vsakdo spozna.

Odhod vlakov iz Kranja. Vlaki odhajajo iz Kranja v Ljubljano ob 6:52 zjutraj, 10:33 dopoldne in 7:33 zvečer; v Trzin odhajata vlaka ob 7:10 zjutraj in 7:40 zvečer (prihajata pa v Kranj ob 6:38 zjutraj in 7:02 zvečer). Na Gorenjsko odhajajo vlaki iz Kranja ob 6:56 zjutraj, 12:32 opoldne in 7:29 zvečer.

Padel je v boju pri Grodeku Matevž Zaplotnik, Klemenčev z Letenic. Bil je blag katoliški mladenič.

V ruskem vjetništvu se nahajajo: Ljubljanski profesor Rudolf Groselj, osmošolec Jakob Grčar, stotnik Jožef Kregar iz Celja, Franc Skalar iz Ljubljane, učitelj Jožef Toroš iz Črniča.

Utonil je dne 22. oktobra v voglanski luži dveletni fantek Marijan Zadorožny. Njegovi stariši so begunci iz Galicije.

Umrli je češki državni poslanec Vaclav Kotlař.

Na Vrhniki je bivalo doslej 67 rusinskih begunov. Ti pišejo v list „Dilo“, da se med Slovenci dobro počutijo. Ogleдали so si že krasno okolico in čudovito Postojnsko jamo. V vrhniški župni cerkvi imajo svojo božjo službo in njihov pevski zbor poje pri sv. maši v staroslovenskem jeziku. Nekaj se jih je zadnje dni že vrnilo v Galicijo. Rusini se bodo pri nas marsikaj naučili. Tu vidijo razvito našo gospodarsko organizacijo, ki je pri njih še v povojih. Prinesli so Rusini iz svojih „narodnih škil“ za naše slovenske kraje samo nemška imena, kakor: Krajnburg, Vipah, Gurfeld itd. Sedaj so izvedeli, da imajo ti kraji prav lepa slovenska imena. Znabiti bodo še celo „Adeljsberski pečeri“ v prihodnje rekli „Postojnska jama“.

Kolera. Ranjenci, došli s severnega bojišča, so po raznih krajih zatrosili kolero. Na Dunaju jih je že več obolelo za kolero, posamezni slučaji so pa tudi v Gradcu in po drugih mestih.

Na Reki, kjer sme Japonec, Anglež in dr. nositi svoj znak, je po mestni odredbi nošenje hrvatskih barv že dlje časa prepovedano, dasi je Reka kos hrvaške zemlje. V zadnjem času je policija z golimi sabljami, laška sodrga pa z noži in koli napadala hrvaške novince, nabornike in vojake, ki so prihajali iz okolice na reški kolodvor, da se odpeljejo v vojsko. Zdaj pa je tem razmeram napravil konec general Klobočar, ki je dosegel odpravo krivične odredbe o zabrani hrvaških znakov.

Župne matice pri Srbih. Hrvaška vlada je odredila, da v prihodnje srbska pravoslavna duhovščina na Hrvaškem in v Slavoniji ne bo smela več voditi župnih matic.

Katekizem pride nazaj. Pod framasonskim županom Nathanom je bil v Rimu odpravljen katekizem iz šol. Novi občinski svet rimski je pa ukazal, da naj se zopet uvede poduk krščanskega nauka v vseh ljudskih šolah v Rimu.

V Londonu so Angleži napravili „pogrom“ na Nemce in oropali ondodne nemške trgovine.

Kuga je prišla na Portugalsko in se je že precej razširila. Zaradi tega Portugalska nima veselja, da bi pričela vojno.

Ženske prišle naprej. Po novem zakonu, izdanem 12. oktobra, morejo biti ženske priče pri sestavi pismenih listin in pri oporokah, potem za priče pri sestavi notarskih spisov, kakor tudi za prve ali edine priče pri sodnijskih in notarskih poverilih ali drugih notarskih listinah. Če se podpišejo kot priče na zasebne listine v malotnih zemljeknjižnih rečeh, s tem nadomeste podpis moških prič. — Nadalje morejo biti ženske tudi samostojne varuhinje ne-le svojih, ampak tudi tujih otrok, da, celo kuratorice svojih mož. Le v nekaterih slučajih postavi sodišče sovaruha, ali pa sovaruhinjo otrok.

Dedno pravo ugodno za vdove. Naš državljanski zakon, ki je bil doslej v veljavi, je bil vdovam malo prijazen. Če se je kakka žena trudila dolgo vrsto let in skupaj spravljala premoženje, pa ji je mož umrl brez oporoke, so dobili moževi sorodniki, včasih precej daljni, tri četrtinke zapuščine, žena pa le eno četrtinko. Novi zakon bo za vdove bolj poskrbel in zapuščino brez oporoke tako-le urejuje: 1. Vdova, oziroma vdovec, ako je bila žena gospodarica na posestvu, dobi eno četrtinko dedščine in vrh tega še en delež kakor otroci umrlega. 2. Če ni otrok, dobe starši, oziroma njihovi potomci eno polovico, drugo polovico vdova. Potemtakem ima vdova tisto stopnjo, kakor tast in tašča skupaj. 3. Če ni ne otrok, ne staršev in tudi njihovih potomcev (svakov in svakinj ter njihovih otrok) ne, pač pa stari oče in stara mati, potem dobita ta dva polovico, drugo polovico pa vdova. Kar bi pa imeli dobiti potomci starih staršev (strici, tete, bratranci, sestrične in njihovi otroci), dobi tudi vdova. 4. Če ni ne otrok, ne staršev, oziroma njihovih potomcev, ne starih staršev, dobi vdova celo premoženje. 5. Vdova ima kar naprej izključno pravico do vsega premakljivega blaga, ki spada k gospodinjstvu. 6. Oporoka mora poskrbeti za ženo, in sicer mora dobiti žena najmanj polovico tega, kar bi ji pripadlo, če bi ne bilo oporoke. Drugače ni veljavna. Mož sme izključiti svojo ženo iz oporoke samo, če je žena po svoji krivdi ločena od njega, ali če je storila kaj takega, da bi se bil mogel sodnijsko ločiti od nje. 7. Vdova ima pravico, dokler se zopet ne omoži, do primerne preskrbe, v kolikor ni po svoji dedščini ali drugače preskrbljena. Če je kaj otrok, niso nič na škodi, ker so že tako dolžni skrbeti za mater. Glede na druge sorodnike je pa prav, da se pred njimi poskrbi za to, da umrlega žena dobi, kar potrebuje, če se s tem tudi njihova dedščina zmanjša ali celo popolnoma izgubi.

Sladkor bo najbrž ena izmed tistih redkih potrebščin, ki bodo vsled vojne cenejše. Letošnja letina sladkorne pese je namreč izredno dobra in obilna ter znaša 20 milijonov metr. stotov, to je pet milijonov metr. stotov več, kakor navadno. Tudi ne bo mogoče izvažati sladkorja, dasi ga porabimo sami le okoli šest milijonov metr. stotov. Se nam vsaj ne bo treba kisló držati, ko bomo imeli dosti sladkorja.

Carina na žito. Dne 9. oktobra se je v Avstriji odpravila carina na žito. Država je dobivala prej od 100 kg pšenice 6 K 39 v in od 100 kg rži 5 K 80 v carine. Izguba carine za državo je zelo občutna. Vsak je pač mislil, da bo vsled tega žito ceneje. Prišlo je pa veliko razočaranje. Cena žita je precej drugi dan po odpravi carine poskočila in sicer pri pšenici za 86 v, pri rži pa 1 K 20 v pri 100 kg. Kdo pa spravlja ta dobiček? Spekulantje na borzi in veliki mlinarji spravljajo carino v svoj žep. Vojna uprava potrebuje za armado veliko moke, zato so veliki prodajalci žita na dobrem in izvrstno žanjejo, zlasti še zato, ker se niso še določile za žito najvišje cene. Peki in drugi prodajalci kruha so zdaj v škripcih. Vsakdanji kruh potrebuje tudi največji revež, mi vsi pa bi radi to najpotrebnejše blago po ceni dčbili. Zato se mnogi jeze nad prodajalci kruha, češ, da odirajo ljudi. Toda, ti si sami ne morejo nič pomagati, ker so popolnoma odvisni od velikih mlinov, ki so že nezasiščano visoko dvignili cene moke. Nasprotno, prodajalci kruha zdaj manj zaslužijo, kakor so prej, ker cene moke skačejo višje, kakor oblasti puste dvigati cene kruha. Vir draginje je torej iskati v cenah moke, katere rastejo v dveh smereh: navzgor v cenah, navzdol v kvaliteti. Pomoči proti temu mi ne poznamo nobene druge, kakor molitev, da bi vsemogočni Bog kmalu dal srečen konec vojni.

Razglas. Lov tržne občine Železniki se bode dne 26. novembra 1914 ob 11. uri dopoldne na uradnem dnevu v občinski pisarni v Škofji Loki potom javne dražbe v zakup oddal za dobo pet let t. j. od 1. decembra 1914 do 30. novembra 1919. Zakupni in dražbeni pogoji se lahko vpogledajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami. C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 23. okt. 1914.

Razglas. S 17. oktobrom 1914 je stopila v veljavo ministerska naredba z dne 14. okt. 1914 št. 285 drž. zak., s katero se omejuje klanje telet. Glasom te naredbe se smejo teleta v starosti do šest mesecev v svrhu zakola prodati ali zaklati le z dovoljenjem od okrajnega glavarstva za to nastavljenega zaupnika. Imena in bivališča teh mož za vsako občino se bodo od strani županstev obelodanila. Od oblastvenega dovoljenja za zakol so izvzeta: a) teleta, ki se v svrhu zakola uvažajo iz inozemstva, b) teleta, ki so bila dokazano pred veljavo te naredbe v svrhu zakola nakupljena in se jih tekom osem dni zakolje, c) teleta, ki se morajo v sili zaklati. V slučaju dovolitve zakola izda omenjeni zaupnik posebno nakaznico (dovoljenje za zakol), ki jo je pri prodaji teleta izročiti kupcu. Prilicno zakola odvzame to dovoljenje živino- in meso-oglednik, ki mora te izkaznice zbirati ter oddati vsak teden potom županstvu podpisane uradu. Proti zavrnitvi dovoljenja za zakol dopuščena je tekom 14 dni pritožba na okrajno glavarstvo. Prestopke

te naredbe bo kaznovala podpisana politična oblast z denarnimi globami do 500 K ozir. z zaporom do enega meseca, trgovce z živino ali mesarje pa razventega slučajno tudi z odvzetbo obrtne pravice. Izrecno se opozarja, da je v smislu § 17 zakona z dne 11. avgusta 1890 št. 4. dež. zak. iz leta 1891 prepovedano klanje telet pod starostjo štirih tednov in predno imajo prednje mlečne zobe. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 23. oktobra 1914.

ZADNJE VESTI.

Dunaj, 27. oktobra. Severno od Ivangoroda so novi ruski armadni zbori prišli čez Vislo.

Genf, 27. oktobra. V Italiji so nemiri, ker je nekaj železničarjev prišlo v preiskavo. Socialisti nameravajo napraviti splošni štrajk. Tudi znani ruski manever, da bi bili avstrijski italijanski vjetniki izročeni Italiji, je v stanu napraviti gibanje med ljudstvom.

London, 27. oktobra. Uradno belgijsko poročilo pravi, da so Belgijci izgubili v devetih dneh 10.000 mrtvih in ranjenih pri reki Yser. Angleži so pri Yserju imeli jako trd boj in bi bili podlegli, ako bi ne bili dobili pomoči. — Padel je v bojih s Francozi grof pl. Moltke, sin šefa nemškega generalnega štaba.

Sarajevo, 28. oktobra. Izrekla se je danes sodba nad veleizdajalci. Danilo Ilić, Velko Cubrilović, Nedjo Kerović, Miško Jovanović, in Jakom Milović so bili obsojeni k smrti na vislicah, Mitar Kerović k dosmrtni težki ječi, Gavrilo Princip, Nedeljko Cabrinović in Trifko Grabec so dobili po 20 let, Vazo Cubrilović 13 let in šest drugih po nekaj manj let ječe.

Dunaj, 28. oktobra. Romunski učitelj Gabrieleescu, najet od Rusije, je streljal na polkovnika Fischerja, a zadel Lobkovitza. Napadalca so na mestu ustrelili.

Berlin, 29. oktobra. Potopila se je neka ruska torpedovka, ki je najbrže zadela na mino.

Rim, 29. oktobra. Dne 26. oktobra je bila huda kanonada med Lovčenom in Kotorom.

Sofija, 29. oktobra. General Radko Dimitrijevič je bil odslovljen. V rusko vojsko je vstopil njegov sin.

London, 29. oktobra. Princ Moritz Battenberški, brat španske kraljice, je bil ranjen v francoski fronti in je za rano umrl.

Rudolf Florjančič, ključavničar v Kranju, je bil na severnem bojišču ranjen v desno roko in leži v bolnici na Ogrskem.

Brezje. Ogenj je 27. t. m. uničil na Brezjah hiše z gospodarskim poslopjem posestnikom Al. Frelih in A. Griben. Posestniku A. Babič-u pa gospodarsko poslopje. Posestnik Griben je v vojski v Galiciji, posestnik Babič se pa že od septembra pogreša. Škoda je velika, zavarovalnina pa le neznatna. — Nevarno je ranjen na severnem bojišču načelnik brezjanskega Orla Rudolf Kleindienst. Leži v Igli na Ogrskem.

Darila povodom vojne za podružnico deželnega pomožnega društva „Rdeči križ“ v Kranju.

Delhunja R. Trzin, 106 K, Fuchs Clemens, Strmol, 20 K, Fuchs Gilbert, Kokra, 6000 K, Gasilno društvo, Staraloka, 10 K, Goeken Julij, Trzin, 10 K, Gorjanc Franc, Čirčiče, 3 K, Günzl Anton, k. u. k. Feldmarschalleutnant, Preddvor, 100 K, Hafner Marija, žup. sopr., Škofjaloka, 20 K, Hranilnica in posojilnica, Cerklje, 30 K, Hranilnica in posojilnica, Železniki, 20 K, Hranilnica in posojilnica, Dražgoše, 20 K, Hribar, šolski ravnatelj, po gdč. Danici Mayr, Kranj, 10 K, Karlin Janez, župnik v p., Škofjaloka, 20 K, Kenda Ivan, kurat (zbirka), Novake, 46 K 40 v, Kreditno društvo, Kranj, 100 K, Levec Anton, advokat (poravnava v pravni zadevi K. Windischer ca. Frančiška Delneri), Kranj, 30 K, Lončar M. Trzin, 5 K, Lončar M., Trzin, 10 K, Majdič Vinko, Kranj, 3000 K, Mally Karl B., Trzin, 50 K, Marinček Matija, Trzin, 5 K, Merk Ana, stotnikova sopr., Kranj, 100 K, Moline Charles, Slap, 50 K, Neimenovan po gdč. Danici Mayr, Kranj, 10 K, Občina Predoslje, 50 K, Oblak Franca, Prilesje, 1 K, Permozer Nik., Badgastein, 5 K, Pipan G. Trata, 2 K, Pivk N., Trata, 60 v, Potočnik Alojzij, Lučine, 3 K, Rajčević Fr. župnik, Lučine, 10 K, Šolsko vodstvo, Naklo, 24 K, Sportni klub (čisti donos nogometne tekme), Kranj, 72 K 57 v, Štupica Ivan, učitelj, Dražgoše, 2 K, Subic Elizabeta, Javorje, 2 K, Vojaško veteransko društvo, Kranj, 50 K, Baron Zois Egon, Brdo (Egg), 26 K, Županstvo sv. Ana (zbirka), 100 K, Županstvo sv. Katarina (zbirka), 44 K 40 v, Župni urad Dražgoše, 30 K, Župni urad Kokra, 10 K, Župni urad Kovor (zbirka), 100 K, Župnja Kranj, 18 K 40 v, Župni urad Leskovic (zbirka) 205 K 10 v, Župni urad Lučine, 22 K, Župni urad Nova Oselica, 20 K, Župni urad Poljana, 50 K, Župni urad Preddvor (zbirka), 202 K 50 v, Župni urad Selca (zbirka) 150 K, Župni urad Sora (zbirka), 100 K, Župni urad Sorica (zbirka), 160 K, Župni urad Sv. Jošt (zbirka) 64 K, Župni urad Trboje (zbirka) 32 K, Župni urad Trstenik 60 K, Skupaj 11.391 K 97 v.

Nabiralna pola župnje Zallog: Anton Hribar 10 K, Franc Demšar 10 K, Walter Alfred 10 K, Janez Tolar 2 K, Luka Benedičič 2 K, Davča: Marijeta Frelih 2 K, Marijana Ernst 1 K, Marija Čeferin 1 K, Jakob Biček 1 K, Martin Rant 2 K, Marijeta Przelj 2 K 50 v, Jan. Sturm 1 K, Potok: Gašper Sturm 1 K 06 v, Peter Čeferin 1 K, Neža

Pintar 1 K, Matej Koblar 1 K, Jože Čeferin 1 K, 20 v, Franc Čeferin 1 K, Jernej Sturm 1 K, 60 v, Mohor Čeferin 1 K, Anton Rant 1 K, Matej Čemažar 1 K, Osojnik: Lovrenc Derlink 1 K, Matej Rant 2 K, Jakob Dolenc 1 K, Franc Čemažar 5 K, 40 v, Zallog: Uršula Potočnik 1 K, Franc Medičevc 1 K, Jožef Veber 1 K, Neža Markelj 1 K, Janez Derlink 1 K, Alojzija Žbontar 5 K, Gašper Šmid 10 K, Mart. Rant 1 K, Jernej Šmid 1 K, Neža Čemažar 1 K, 20 v, Fr. Frelj 1 K, 20 v, Janez Kovač 5 K, Simon Zupanc 1 K, M. Zupanc 1 K, Katar. Benedičič 1 K, Janez Markelj 5 K, Peter Zupanc 1 K, M. Medičevc 5 K, M. Medičevc 1 K, Janez Kenda 1 K, Neža Benedičič 1 K, Ana Kenda 1 K, Marija Habjan 1 K, Jakob Markelj 1 K, Marija Zupanc in Katarina Benedičič 5 K, 70 v, Luka Debeljak 1 K, Martin-vrh: G. Markelj 1 K, Jak. Jelovčan 1 K, Ant. Demšar 1 K, Matej Debeljak 1 K, Jan. Pintar 1 K, 06 v, Jož. Pintar 1 K, Matija Pintar 1 K, Neža Pintar 1 K, Val. Debeljak 1 K, Andrej Derlink 70 v. — Skupaj 130 K 62 v.

Iz nabiralne pole gospe Marije Kušar v Kranju. Klanc: Kozelj Jakob 3 K, Kokal Primož 2 K, Kerč Jernej 1 K, Pavlič 1 K, Pavlič 1 K, Rebolj 1 K, Grašič 1 K, Hreščič 1 K, Gorenje: Ovsenek 1 K, Štirn 1 K, Kral Jera 2 K, Kern 3 K, Sajovic 2 K, Sajovic Minka 1 K, Pelko 1 K, Fajfar M. 2 K, Tomažič Marija 2 K, Volčič 40 v, Kalinšek 1 K, Čebesnik M. in Marjana 2 K, Skorle J. 1 K, Jerman 2 K, Pleša 1 K, Mrak Tone 2 K, Veternik Ignac 1 K, Pelko 20 v, Gorjanc P. 40 v, Pelko 1 K. — Skupaj 38 K.

PISARNA za urejevanje splošnih gospodarskih zadev J. Rozman, Kranj.

- I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.
- II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.
- III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
- IV. Promet z nepremičninami: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
- V. Tehnično-komerc. zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
- VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. — Prospekti na razpolago. 129 52—46

Izvrstno OGLJE
dobijo kovači, ključavničarji,
kleparji in tudi perice
pri
Francu Kuraltu, Kranj.

Lepo stanovanje

o VIII, o Kranju

obstoječe iz 4. sob, kleti in drugih pritliklin ter nekaj vrta, se odda s 1. novembrom ali takoj.

Natančneje se izve pri tvrdki

Zabret & Komp.,

Britof pri Kranju.

Premog

trboveljski, najboljše kakovosti, ima vedno v zalogi ter prodaja najceneje turdka

J. Kušlan, Kranj.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo

amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plombirajo zobje

20 vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Teodor Korn

pokrivalec streh, klepar ter vpeljevalec vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta 8

priporoča se p. n. občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih **kleparskih del in pokrivanje streh** z angleškim, francoskim in tuzemskim škrikljem, z azbest-cementnim škrikljem «Eternit», dalje z izbočeno in ploščnato opeko, lesnocementno in strešno lepenko. Vsa stavbinska in galanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Popravila točno in ceno. Proračuni brezplačno in poštnine prosto.

Podružnica v Trstu, Via Miramare št 71,

ki jo vodi poslovodja g. Franjo Jenko.

August Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta št. 11 (poleg Figovca)

priporoča svojo veliko zalogo **stekla, porcelana, svetilk, okvirov, ogledal, šip i. t. d.** kakor tudi vse druge v to stroko spadajoče predmete. **Preuzema za steklenje novih strob, slikanje na steklo in umetno steklarstvo.**

Vina!

Pristna naravna.

Vina!

R. Marenčič, Kranj

Na debelo liter 36 v, 44 v, 48 v, 60 v.

Vina!

Vzorci na željo zastoj in poštnine prosto.

Vina!

24 75

Samo K 6.50

boljše K 8.50 in 10.50

stane v

Prvi gorenjski razposiljalni

Ivan Savnik, Kranj

4 1/2 m za eno fino zimsko žensko obleko, v poljubni barvi.

...

Čevlji moderni in trpežni finejši kot povsod drugod.

...

Zimsko triko perilo

Za vojake od najcenejše do najfinejše vrste po zelo ugodni ceni.

6 52—44

...

Pelerine moške,

doma izdelane, samo še nekaj časa

K 7.50, 8.50, 9.50.